

Oslo

Bydel Nordre Aker

Handlingsplan for klima og miljø

2022 - 2026

Foto: Brita Mikkelsen

Sammendrag

Hensikten med dette dokumentet er å løfte frem de viktigste innsatsområdene på klima, miljø og nærmiljø. Arbeidet skal bidra til realisering av Oslo kommunes visjon «Vår by, vår framtid. En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle», i tillegg til bydelens strategiske plan for bærekraftig utvikling.

Dette stiller krav til at bydelen gjør de strategiske og operative veivalgene som er nødvendig.

Handlingsplanen bygger på kommunale og politiske føringer på feltet, og kartlegging av eksisterende praksis i bydelen.

Handlingsplan for klima og miljø i bydel Nordre Aker bygger på tre elementer: behov, prinsipper som ligger til grunn for arbeidet og strategiske grep og føringer.

Figur 1.

Innhold

Sammendrag	1
1. Forankring av handlingsplanen	3
2. Klima- og miljøarbeid i Bydel Nordre Aker.....	3
3. Førende prinsipper	5
4. Mål og tiltak.....	6
Miljøledelse og klimakonsekvenser i politiske saker	6
Anskaffelser - gjenbruk, miljømerket produkter, fairtrade	7
Avfall og kildesortering	8
Mat, ernæring, matsvinn og servering.....	9
Grøntarealer, nærmiljøer og biologisk mangfold	10
Transport, mobilitet og energi	12
Holdningsskapende arbeid og involvering	13

1. Forankring av handlingsplanen

Føringer i annet planverk

Oslo kommune sin overordnede plan, Kommuneplanen, har visjonen «En grønnere, varmere og mer skapende by for alle».

Politisk samarbeidsplattform i Nordre Aker for perioden 2019–2023 Samarbeidsavtalen mellom AP, SV og MDG gir prioriteringer for arbeidet i bydelsutvalget for perioden 2019–2023. Avtalen tar for seg følgende satsingsområder:

- Grønn, sosial og nytenkende bydel
- Den grønne bydelen
- Bydelsutvikling
- Satsing på barn og unge
- Helse
- Bedre informasjon til innbyggerne
- Samarbeid

Strategisk plan for Bydel Nordre Aker 2021-2024 har pekt ut *Bærekraftig utvikling – for å skape gode nærmiljøer*, som en av fire prioriterte områder. Her har bydelen sagt at vi skal:

- arbeide med klima og miljø i ledelse og styring
- bidra til lokalt miljøengasjement
- ivareta og utvikle bydelens parker, grønne lunger og fritids og rekreasjonsområder
- arbeide med urbant landbruk, gjenbruk, sirkulær økonomi og grønn transport
- være en aktiv høringsinstans og pådriver for gode nærmiljø og bærekraftig byutvikling

Byrådet ønsker særlig fokus på bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene – partnerskap og samskaping.

Bydel Nordre Aker har i sin strategisk plan besluttet satsinger på følgende bærekraftsmål:

- Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet – fremme god helse og livskvalitet for alle uansett alder
- Bærekraftsmål 10: Mindre ulikhet – redusere ulikhet uavhengig av økonomi, etnisitet, yrke og utdanning
- Bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn – inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige nærmiljøer

Bydelsutvalget vedtok desember 2021 at bydelen skal ha en egen klima- og miljøplan som fremmer miljøvennlig bydelsutvikling og drift i bydelens enheter - med ønske om at denne planen vedtas høsten 2022.

2. Klima- og miljøarbeid i Bydel Nordre Aker

Medvirkning

Våren 2020 gjennomførte bydelen en undersøkelse blant alle ansatte om klima, miljø, bærekraftig utvikling relatert til eget arbeid på feltet og hva de ansatte mente bydelen burde gjøre mer av. Hensikten med undersøkelsen var å skape økt oppmerksomhet rundt et viktig tema i tillegg til å ivareta medvirkning til arbeidet. Desember 2021 vedtok Bydelsutvalget at bydelsadministrasjonen skulle utarbeide et utkast til plan som skulle legges frem for Miljø-, plan- og samferdselskomiteen. Komiteen behandlet våren 2022 en skisse til handlingsplan for bydelen. Det ble satt ned en lokal arbeidsgruppe med politikere fra komiteen som presentere sine innspill i juni 2022 og overleverte disse til administrasjonen.

Nærmiljøet

I 2019, i anledning Oslo som miljøhovedstad, ble det besluttet å etablere tilskuddsordningen «Grønne midler» i bydel Nordre Aker. Denne ordningen skulle stimulere nærmiljøet til å bidra i det grønne skiftet. Tilskuddsordningen har årlig bidratt til at mange grønne prosjekter og tiltak har sett dagens lys i bydelens lag, foreninger, sameier, velhus, tjenestesteder, i tillegg til private initiativ.

Målgruppe for planen

Målgruppen for dokumentet er ledelsen i bydelen, folkevalgte, frivillige aktører og innbyggere i Bydel Nordre Aker, og andre eksterne aktører som ønsker å kjenne til klima- og miljøarbeidet i bydelen.

Oppfølging av planen

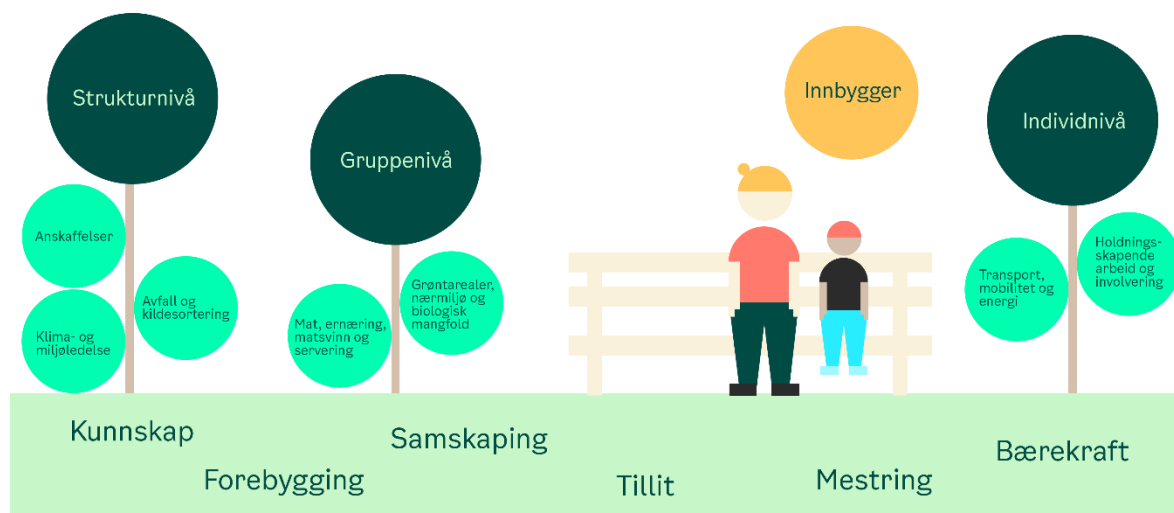
Satsningsområdene i handlingsplanen er styrende for alle sektorer i bydelen.

Handlingsplanens mål og tiltak skal innarbeides i bydelens virksomhetsstyring og fremkomme i den årlige økonomi- og handlingsplanen til bydelen, og den skal være gjenstand for rapportering igjennom bydelens rapporteringssystemer.

3. Førende prinsipper

Bærekraftig utvikling er et overordnet mål for samfunnsutvikling i Oslo kommune og i Bydel Nordre Aker, «*Vår by, vår framtid. En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle*» er kommunen visjon, mens Bydel Nordre Aker sin visjon er «*Sammen skaper vi selvstendige, aktive og gode liv*». Vi skal sammen jobbe for at alle mennesker skal ha like muligheter til et helsefremmende liv, og vi må sammen bidra til å oppnå en bærekraftig utvikling.

Klima- og miljøarbeidet i bydelen baseres på kunnskap, forebygging, samskaping, tillit, mestring og bærekraft. Prinsippene er førende for de ulike nivåene til planen: strukturelt-, gruppe- og individnivå.

Figur 2. Visualisering av sammenhengen mellom nivå, førende prinsipper og satsingsområder for det samlede klima- og miljøarbeidet i bydelen.

4. Mål og tiltak

Miljøledelse og klimakonsekvenser i politiske saker

Mål 1: Bydel Nordre Aker skal vise tydelig miljøledelse i sin by- og tjenesteutvikling.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Alle tjenestesteder er miljøfyrtårnsertifisert	- Sikre kontinuitet i ledelse og oppfølging av enheter som er eller skal sertifiseres - Alle enheter skal være sertifisert - Årlig klimarapport og klimaregnskap	FMS	2022/2023
2.	Miljøledelse inngår i HMS/handlingsplan på overordnet og lokalt nivå	- Fokus på bærekraftig og redusert materielt forbruk - Miljøhensyn må inn i overordnede og lokale HMS-planer	HR	2023
3.	Innføre bydelens miljøvettregler som del av HMS/IA arbeidet	- Miljøvernregler utvikles og praktiseres ved det enkelte tjenestestedet i samarbeid med vernetjenesten	HR	2023
4.	Styrke vernerundene og utvikle et rapporterings system på Miljøfyrtårn	- Samlinger med klima og miljø som tema - Dele kunnskap og øke kompetanse på temaet i vernetjenesten - Vernerunde-skjema justeres slik at handlingsplanens aktuelle mål og tiltak kommer inn som egne sjekkpunkter	HR	2023
5.	Ivareta klima og miljø i bydelens plansaker	Utarbeide kriterier for klimakonsekvenser ved høringsinnspill i reguleringssaker	FMS	2022-2026
6.	Klimabarnehager	Pilotere noen barnehager som klimabarnehager, samt utarbeide retningslinjer for hva dette kan være utover miljøfyrtårnsertifisering, f.eks. urbane landbruksaktiviteter og bytteordninger	OF	2024-2026

Anskaffelser - gjenbruk, miljømerket produkter, fairtrade

Mål 2: Bydel Nordre Aker skal påse at anskaffelse på alle nivåer er bærekraftige og rettferdige.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Bærekraftige anskaffelser	- Opplæring og informasjon om offentlige anskaffelser, kommunens avtaler og miljøkrav i anskaffelser og innkjøp - Bruk samkjøpsavtaler som har miljøkrav, velg miljømerkede produkter, velg maskiner/utstyr med lavt energiforbruk og lang holdbarhet, reduser engangsprodukter i plast og unngå plastleker - Stille relevante klima- og miljøkrav i større anbudsprosesser -	ØK	2023
2.	Miljøvennlige valg ved innkjøp	- Vurdere det faktiske behovet før innkjøp - Bydelen skal prioritere kjøp av brukte møbler og inventar før det anskaffes nytt	ØK HR OF FMS HM	2022-2026
3.	Etablere delingskultur for utstyr på tvers av avdelinger og tjenester	- Opprette utlansordning av fellesutstyr for tjenestene i bydelen, for eksempel bord, benker, partytelt, musikkanlegg osv. - Tilrettelegge for utlån av verktøy, symaskiner og annet utstyr på tvers av tjenestesteder - Digitalt «gjenbrukskjøpsenter» lokalt i bydelen via Workplace	OF FMS HM	2022-2026
4.	Tilrettelegge for sirkulær økonomi i nærmiljøet og arbeidspraksis	- Bydelen stimulerer til bytteordninger og mulighet for re-design og reparasjon, f eks bytte og reparasjon av barneklær - Videreutvikle arealer som kobler reparasjon, utlån, bytting og deling med arbeidstrening og integrering - Lage en plan for videreutvikling av Rachel Grepp som bydelens grønne flaggskip og nærmiljøhus	FMS OF HM	2023-2026

Avfall og kildesortering

Mål 3: Bydel Nordre Aker skal kildesortere alt sitt avfall og produsere mindre avfall.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Felles kildesorterings-system	Fase ut lokale søppelbøtter og kun benytte miljøstasjoner på alle tjenestesteder	ØK	2023
2.	Avfallshåndtering - holdningsarbeid	Informere om og tilrettelegge for kildesortering – «Syv avfallsvettregler»	ØK FMS	2022-2023
3.	Flergangsprodukter skal alltid benyttes	- Bruk av flergangsprodukter ved matservering, drikke og dekorasjon skal etterstrebes - Plast ikke tillatt, inkludert biobasert plast	BNA	2022
4.	Evaluerer bruken av Grefsen gjenbruksstasjon	Gå i dialog med REG om evaluering, drift og utvikling av gjenbruksstasjoner i bydelen	FMS	2026

Mat, ernæring, matsvinn og servering

Mål 4: Bydel Nordre Aker skal servere bærekraftig og klimavennlig mat og måltider.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Kartlegge og redusere matsvinn	- Kantiner, fritidsklubber, barnehager, hjemmebaserte tjenester, institusjoner etc. skal kartlegge hvor det forekommer matsvinn - Planlegge innkjøp, meny og rydde lager ukentlig - Lag meny etter sesong og lavt i næringskjeden - Servere ferdiglagde porsjoner eller bruke mindre tallerkener ved buffet - Selge overskuddsmat til rabattert pris - Restemat brukes igjen	HM OF	2023-2026
2.	Halvere kjøttforbruk	Bydelen skal bidra til å nå målet om å redusere kjøttforbruket i Oslo kommune, og det skal som standard tilbys vegetarisk alternativ	HM OF	2023
3.	Velge leverandør av møtemat som tilbyr overskuddsmat	Bruke samkjøpsavtale for kjøp av overskuddsmat til politiske møter	BNA	2022
4.	Øke bevissthet om bærekraftige måltider	Promotere håndbok for «overskuddsbord» internt i Oslo kommune og eksternt	BNA	2022

Grøntarealer, nærmiljøer og biologisk mangfold

Mål 5: Bydel Nordre Aker skal forvalte og utvikle friområder og grønntarealer med tilrettelegging for rekreasjon og aktivitet, urbant landbruk, biologisk mangfold og klimatilpasning.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Undersøke og utvikle potensielle områder for urbant landbruk	- Kartlegge eksisterende prosjekter og areal som kan brukes til økologiske prosjekter innen urbant landbruk - Fremme initiativ som dyrkekurs - Kartlegge og etablere grønne møteplasser ved aktuelle tjenestesteder og nærområder - Samarbeide med lag og foreninger	FMS OF HM	2023-2026
2.	Parker og rekreasjonsområder som bydelen forvalter skal driftes og utvikles basert på økologiske prinsipper og biologisk mangfold	- Dyrke basert på økologiske prinsipper og biologisk mangfold - Ikke bruke kjemiske plantevernmidler, kunstgjødsel eller torv - Forhindre uønskede fremmede arter - Restaurere og skjøtte artsrike blomsterenger i bydelen - Etablere flere blomsterenger med pollineringsvennlige vekster - Være oppmerksom på og fjerne svartelistede planter i bydelens parker og grøntområder	FMS	2023-2026
3.	Plan for ferdigstilling av parker og uteområder i bydelen	- Det utarbeides en plan for hvilke parker dette gjelder - Sikre midler i budsjett til opprusting av parker og uteområder	FMS ØK	2023
4.	Skape mer sammenhengende parkdrag	Jobbe politisk for å utvide og utnytte grøntområdene i bydelen for å skape mer sammenhengende parkdrag	FMS	Kontinuerlig
5.	Oversikt over park- og nærmiljøarbeidet til bydelen	- Rutinebeskrivelse av arbeidsoppgaver etter sesong og med plan for måloppnåelse av tiltak i handlingsplan - Rutinen og instruksjonen er utarbeidet og ligger i EQS	FMS	2023
6.	Fokus på vern av kulturminner i bydelens tjenesteutvikling og politikkutforming	- Ivareta og legge til rette for bruk og vern av kulturminner - Formidle kunnskap om kulturminner i politisk saksfremstilling - Biologisk mangfold og kulturelle kvaliteter bevares gjennom aktivt arbeid for vern der det er nødvendig	FMS	Kontinuerlig
7.	Gjenåpning av bekker og elver og etablering av parker og rekreasjon	- Medvirke og gi innspill der lokal kunnskap kan bidra til attraktive nærmiljøer - Fremme samarbeid for å sikre Akerselva Miljøparks kvaliteter	FMS	2022-2026

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
8.	Opparbeide og vedlikeholde bydelens rekreasjonsområder	Etablere flere sitteplasser og benker og vedlikeholde eksisterende på områder bydelen forvalter, med fokus på tilgjengelighet og universell utforming	FMS	2026
9.	Tilskuddsmidlene grønne midler og frivillighetsmidler skal stimulere nærmiljøet til bærekraftige handlinger	- Fastsette kriterier for Frivillighetsmidler og Grønne midler som skal stimulere lag, foreninger og nærmiljø til holdningsskapende arbeid og grønne valg - Samkjøre informasjon til befolkningen og dele erfaringer fra prosjekter som får tilskudd	FMS	2023-2026

Transport, mobilitet og energi

Mål 6: Bydel Nordre Aker skal være proaktiv når det gjelder grønn transport og ha en utslippsfri maskinpark.

Nr.	Delmål	Tiltak	Ansvar	Frist
1.	Innen 2023 vil Oslo kommune halvere klimautslippene på kommunale jobbreiser, og innen 2030 skal de være helt utslippsfrie	- Trygg sykkelparkering ved aktuelle tjenestesteder - Legge til rette for at ansatte kan sykle til og fra jobb - Tjenestestedene søker tilskuddsmidler fra Grønn jobbreiseordning - Opprettholde bruk av videomøter for å spare reisevirksomhet i arbeidstiden - Motivere ansatte for økt bruk av gange, sykkel, el-sykkel og kollektivt ved arbeidsreiser og transport til/fra jobb - Redusere p-plasser og avgiftsfri parkering for ansatte	ØK FMS OF HM HR	2022-2030
2.	Søke tilskuddsmidler for innkjøp av utslippsfri maskinpark	- Kartlegge maskiner som ikke er utslippsfrie - Kartlegge behov for fremtidig maskinpark og estimere kostnader på innkjøp av utslippsfrie valg. - Søke tilskudd hos klimaetaten, UKE og ev. andre	ØK FMS	2022-2026
3.	Kart over snarveier og skilting	Inngå samarbeid med BYM og PBE om skilting og vedlikehold av snarveier og smett, også synliggjør universelt utformede områder og/eller områder som ikke er universelt utformet. Tilgjengeliggjøring av digitale kartløsninger	FMS	2026
4.	Være foregangsbydel for bruk av grønn transport	- Styrke samarbeidet med Ruter for å vinne tilbake kollektivandelen av reiser - Sikre innspill om bydelens behov til Ruter for bedring av kollektivtransport - Være proaktiv i bedring av kollektivtransport, - Tilrettelegging for sykkel og gange	FMS	2022-2026
5.	Utleie av sykler og annet fritidsutstyr for mobilitet	- BUA skal være en attraktiv utlånsaktør i bydelen - BUA skal anskaffe utstyr som har høy utlånsfrekvens	FMS	2022-2023

Holdningsskapende arbeid og involvering

Mål 7: Bydel Nordre Aker skal bidra aktivt med opplysning og holdningsskapende arbeid om klima og miljø til ansatte og innbyggere.

Nr.	Delmål	Tiltaket	Ansvar	Frist
1.	Opplyse om aktuelle tilskuddsordninger for tjenestesteder og nærmiljøet	Synliggjøre kommunale tilskuddsordninger utenfor bydelen som omhandler klima, miljø, nærmiljø	FMS	Kontinuerlig
2.	Oppfordre tjenestesteder og nærmiljøet til å gjennomføre aktiviteter under Ombruksuka	Arrangere og tilrettelegge for arrangementer og aktiviteter under Ombruksuka hver november	BNA	Årlig
3.	Styrke bydelens informasjon om levering av hageavfall	Kommunikasjonstiltak / kampanje på sosiale medier (for å forhindre forsøpling og spredning av uønskede arter)	BNA	2022-2026
4.	Bruke mindre papir og sende færre epost med vedlegg	Kampanje for å bevisstgjøre klimakonsekvenser av utskrifter og digital lagring	BNA	
5.	Kommunikasjonsplan på klima- og miljøarbeid	Det er utarbeidet en plan for kommunikasjon internt og eksternt for klima- og miljøarbeid	BNA	2023
6.	Grønne midler og frivillighetsmidler skal benyttes til å stimulere til bærekraftig utvikling	Promotere ordningene og gjøre dem bedre kjent i nærmiljøet	FMS	2022-2026
7.	BUA Nordre Aker er en satsing	- Videreutvikle og drifte tjenesten med fokus på gjenbruk, inkludering og like muligheter - Aktivitet- og kommunikasjonsplan utarbeides	FMS	2022-2023

Forkortelser

OF: Avdeling oppvekst og familie

FMS: Avdeling folkehelse, miljø og samfunn

HM: Avdeling helse- og mestring

HR: Avdeling HR- og innovasjon

ØK: Avdeling økonomi

BNA: Bydel Nordre Aker